

Työryhmä 8: Paikallisista reiluista ruokajärjestelmistä maaseudun vahvuus

Ruokajärjestelmiin liittyvässä työryhmässä tarkasteltiin kestävää ja oikeudenmukaista ruokajärjestelmää ja siihen liittyviä toimijoita monesta eri näkökulmasta.

Ruoantuotannon ja luonnon monimuotoisuuden ylläpito, tuottajan rooli ja kokonaisuuteen liittyvät moninaiset odotukset, haasteet ja tulevaisuuden näkymät olivat keskiössä kahdessa esityksessä. **Irene Kuhmonen** Jyväskylän yliopiston Kauppakorkeakoulusta ja **Tiia Kolari** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista esittelivät viljelijöille, neuvojille ja muille asiantuntijoille tehtyjen haastatteluiden tuloksia. Irenen esittelemässä Biodiful -hankkeessa on tavoitteena ymmärtää muutostoimijuutta, joka pyrkii toimimaan ruokajärjestelmän vallitsevia, monimuotoisuutta vähentäviä tendenssejä vastaan. Haastattelujen pohjalta on tähän mennessä luokiteltu keskustelujen antia teemoittain, jotka liittyvät sekä itse tuottajaan liittyviin asioihin (esim. motivaatio, ajankäyttö ja verkostot) että toimintaympäristöön (esim. maatalouspolitiikka, byrokratia, talous). Tiian BioMonitor4CAP -hankkeeseen liittyvässä esityksessä viljelijöiden ja neuvojien maatalousympäristöjen monimuotoisuuteen liittyviä käsityksiä ja haasteita oli jaoteltu kolmen teeman alle: ekologiset, tuotannolliset ja yhteiskunnalliset.

Monimuotoisuuden edistämiseen linkittyi myös **Johanna Rautiaisen** esitys lammastalouden edistämisestä tavoitteellisella laadunvarmistusohjelmalla. Lamma on monipuolinen tuotantoeläin, ja lammalan kehittyminen ja arvoketjun toimivuus onkin alan yhteisenä tavoitteena. Johannan Lammasmaailma Oy:n Lammasterveys 2020-ohjelma tavoitteleeikin parempaa tuottavuutta ja kannattavuutta koko lammasketjussa. Toimenpiteissä oli esimerkiksi integroitu laidunkierto mukaan sisäiloisten torjuntaohjelmaan, jolloin loisten kierto saadaan katkeamaan tehokkaammin.

Nina Grönqvist Helsingin yliopistosta esitteli maisteritutkielmaansa, jossa tarkasteltiin REKO-toimintaa ja siihen liittyviä liiketaloudellisia ja muita merkityksiä ruokayrittäjien näkökulmasta. Tutkimuksessa on kerätty myyntidataa valikoiduista REKO-ryhmistä ja haastateltu REKO-renkaissa myyviä tuottajia. REKON liiketaloudellinen merkitys vaihtelee tuottajien välillä, joten osalle se on erittäin merkittävä myyntikanava ja toisilla se täydentää muiden kanavien kautta tehtävää myyntiä. Väheksyä ei voi myöskään REKON moniulotteista sosiaalista merkitystä tuottajalle.

Yritysten ja ruokapalveluiden yhteistyöhön ja mahdollisuuksiin pureuduttiin kahdessa esityksessä. **Heini Salonen** Helsingin yliopistosta tarkasteli Skills of self-provisioning in rural communities -hankkeen puitteissa institutionaalista muutosta kunnan ruokapalveluissa ja tunnisti muutosagentit eli institutionaaliset yrittäjät tärkeäksi tekijäksi. Heini kuvasi useamman vuoden ajan kestäneen prosessin etenemistä ja korosti havaittua vahvaa vuorovaikutusta toimijoiden välillä siinä, että ruokapalveluihin saadaan lähialueella tuotettuja tuotteita paikallisilta yrittäjiltä. **Ilona Myllyoja** Turun yliopistosta kertoi onnistuneiden lähiruokahankintojen esimerkit lin kunnasta ja Joensuun seudulta. TUUMA-verkostohankkeessa haluttiin tuoda konkreettisesti esiin, millä tavoin lähiruokahankintojen kautta voidaan edistää alueen taloutta. Yhteistyö ja vuoropuhelu ruokapalveluiden ja alueen yrittäjien välillä sekä selkeät tavoitteet ja tahtotila, myös kuntapäätäjien suunnassa, ovat tärkeässä roolissa.

Työryhmän päätteeksi **Hannele Suvanto** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista kertoi esimerkin Etelä-Pohjanmaalta, miten alueen ruokastrategiaa lähdetään toteuttamaan ja seuraamaan toimijoiden välisenä yhteistyönä. Kaksitasoinen Ruokaprovinssin johtajafoorumi rakentuu ydinryhmästä, joka koostuu tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja opetustoimijoista, sekä kaikille avoimista foorumikokoumuksista. Tavoitteena johtajafoorumi-toiminnalla on heimouttaa kaikki ruoka-alan toimijat yhteisen vision ympärille.

Työryhmän esitysten esittelyt abstraktikirjassa: https://www.mua.fi/wp-content/uploads/2024/08/MUA2024_naytto2.pdf

- Maataloustuottajat luonnon monimuotoisuuden vaalijoina, Irene Kuhmonen, Sirpa Kortelainen, Jyväskylän yliopisto
- Suomalaisten viljelijöiden ja maatalousneuvojien käsityksiä maatalousympäristöjen monimuotoisuudesta, Tiia Kolari, Traci Birge, Toni Ryyänen, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

- Ruokayrittäjyys REKOssa – liiketaloudellisia ja muita merkityksiä, Nina Grönqvist, Helsingin yliopisto
- Kestävää ja resilienttiä lammastaloutta tavoitteellisen laadunvarmistusohjelman avulla, Johanna Rautiainen, Lammasmaailma Oy
- Institutionaaliset yrittäjät muutosagentteina – tapaustutkimus instituutionaalisesta muutoksesta kunnan ruokapalveluissa, Heini Salonen, Helsingin yliopisto, Milla Suomalainen, Jarkko Pyysiäinen, Helsingin yliopisto
- Alueen elinvoiman edistäjänä lähiruokahankinnat, Ilona Myllyoja, Turun yliopisto, Päivi Töyli, Susanna Kujala, Outi Hakala, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
- Johtajafoorumien verkostoyhteistyö heimouttaa Etelä-Pohjanmaalla, Hannele Suvanto, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Työryhmän vetäjät:

Päivi Töyli, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, Anu Tiikkainen, Savonia-ammattikorkeakoulu ja Anne Rintamäki, Turun yliopisto